

ὅταν τρώγη κáθηται πάντοτε ἀντικρὺ καθρέπτου.

— Διατί; ἀνεφώνησε, διότι νομίζω ὅτι τρώγω δύο φοραῖς.

Ὁ Ἑβραῖος Heine ἔλεγε περὶ τῆς γυναικὸς του: «Ἐξ ὄλων τῶν προτερημάτων τῆς φιλάτης μου Ἰουλέττας ἐκεῖνο ὅπου μ' εὐχαριστεῖ πλεῖστον, εἶνε ὅτι ἀγνοεῖ τὴν ὑπαρξίν τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν Δύο Κόσμων».

Ἡ κυρία*, καλλονὴ ὑπερτεσσαρακοντοῦτις, ἐνῶ ἐλάμβανε τὸ σαβί θερμότατον, κατελαμβάνεται ἀπὸ σφοδρότατον βήχα.

Ὅλοι σρέφουσι πρὸς αὐτὴν τὰ βλέμματα, ἀλλὰ φαντασθῆτε τὴν ἐκπληξίν των, ὅταν εἶδον ὅτι τῆς ἔλειπον τὰ ὀφρύδια.

— ; ; ;

Ὁ ἀτμός τοῦ τείου τὰ εἶχε ξεκολλήσει, καὶ ἔπεσαν εἰς τὸ κύπελλον τῆς ὡραίας, ἥτις . . . τὰ κατέπιε!

Κατὰ τοῦ καρδινάλιου Μαζαρίνου, γνωστοῦ διὰ τὴν ἀπληστον φιλοχρηματιάν του, εἶχον δημοσιευθῆ φοβεροὶ λίβελλοι. Ὁ καρδινάλιος ὑπεκρίθη, ὅτι παρωγίσθη λίαν διὰ τοῦτο, καὶ διέταξε νὰ περισυλλεχθῶσιν ἀπανταγῶθεν ὅλα τὰ ἀντίτυπα, ὡς διὰ νὰ τὰ καταστρέψῃ. Ἀφ' οὗ δὲ τὰ συνήθροισεν ὅλα, τὰ ἐπώλει ἔπειτα κρυφίως, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐκέρδησε σπουδαῖον χρηματικὸν ποσό.

Μετὰ τινα κηδεῖαν:

Τινὲς ἐκ τῶν συνοδευτάντων τὸν μακαρίτην ἐπιστρέψαντες κáθηται εἰς τι ξενοδοχεῖον νὰ γευματίσωσι.

— Εἶνε καλὸ τὸ τυρί σου; λέγει τις τούτων, ὅστις ἦτο καὶ ἐκ τῶν μάλλον εὐνοηθέντων κληρονόμων τοῦ μακαρίτου.

— Ὡ, κύριε, λέγει ὁ ὑπρέτης, μυρίσατέ το, καὶ νεκρὸν ἤμπορεῖ νὰ ἀναστήτῃ.

Ὁ κληρονόμος καταλαμβάνεται ὑπὸ ζωηρᾶς ἀνησυχίας, καὶ

— Ἐλα, λέγει, μὴ ἀνοησίαις . . . πάρ' το ἀπ' ἐδῶ.

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*. Ἡ εὐγενὴς συμπεριφορὰ ἀντιπροσωπεύει τὴν εὐμενὴ πρὸς τὸν πλησίον κλίσιν καὶ ἀγάπην, ὅπως τὸ τραπεζικὸν γραμματίον ἀντιπροσωπεύει τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον. Ἄλλ' ὅταν τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν σημεῖον ὑπερβῇ μεγάλως τὸ μεταλλικόν, ὅσον ἀντιπροσωπεύει, χάνει τὴν ἀξίαν του, καὶ τὸ τραπεζικὸν γραμματίον γίνεται καίμερ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς 12,000 ὀδοντοῖατροί, οἵτινες πάντες κά-

μνουσι λαμπρὰς ἐργασίας, μάλιστα εἰς τὸ βούλωμα τῶν ὀδόντων. Ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν στατιστικὴς τῆς Ἀμερικανῆς, ἠθέλησε νὰ ὑπολογίσῃ τὸ ποσὸν τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὅπου οἱ ὀδοντοῖατροὶ δαπανῶσιν εἰς ἐμφραξίν τῶν ὀδόντων, καὶ εὔρε τὸ ἐκπληκτικὸν ἐξαγόμενον ὅτι κατ' ἔτος δαπανᾶται εἰς τοιαύτην χρῆσιν ἡμισυς τόνος χρυσοῦ (5,000 δόλλαρ), δύο τόνοι ἀργύρου καὶ ἄλλοι τόσοι πλατίνης. Ὑπελόγησε δὲ ὁ αὐτὸς στατιστικὸς ὅτι, ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἡ αὐτὴ δαπάνη κατ' ἔτος, ἐντὸς 300 ἐτῶν θὰ ὑπάρχωσι τεθαμμένα εἰς τὰ ἀμερικανικὰ νεκροταφεῖα 150 ἑκατομμύρια δόλλαρ εἰς χρυσόν, προερχόμενον ἐκ τοῦ βουλιόματος τῶν ὀδόντων.

Γαλλικὴ τις ἐφημερὶς ἀναφέρει τὸν ἀκόλουθον ἀπλοῦστατον τρόπον, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν κατὰ μεγίστην προσέγγισιν τὴν ἀπόστασιν τῆς μακρᾶν ἡμῶν ἐκρηγνυμένης θυέλλης.

Γνωστὸν ὅτι ἡ ταχύτης τοῦ ἤχου ἐν τῷ ἀέρι εἶνε 340 μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον εἰς θερμοκρασίαν 16 βαθμῶν ἄνω τοῦ μηδενικοῦ. Οὕτω, ἐν περιπτώσει θυέλλης, ἐὰν μετρήσωμεν τὸν ἀριθμὸν δευτερολέπτων ὅσα παρέρχονται ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκλάμφσεως ἀστραπῆς, μέχρις οὗ ἀκουσθῇ ὁ ἤχος τῆς βροντῆς, ἀρκεῖ ἔπειτα νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τῶν δευτερολέπτων ἐπὶ τὸ 340, ἵνα ἔχωμεν τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν τῆς θυέλλης εἰς μέτρα. Ὑποθέσωμεν π. χ. ὅτι τὸ μεταξὺ τῆς ἐκλάμφσεως τῆς ἀστραπῆς καὶ τοῦ ἤχου τῆς βροντῆς χρονικὸν διάστημα εἶνε 6 δευτερολέπτων, ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἡ ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασις τῆς θυέλλης εἶνε ἐξάκις 340 μέτρα ἤτοι 2,040, δηλ. δύο χιλιόμετρα καὶ 40 μέτρα.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν τὸν ἐξῆς ἀφορισμὸν φιλοσόφου τινὸς ἐκ τῶν ἡμετέρων φίλων, ὅστις ἔλαμε μακρὰς σπουδὰς εἰς τὰ κυβευτήρια τοῦ Ὁμπουργ, Βάδεν, Σπᾶ καὶ Μονάκου:

«Καθὼς πατήσετε τὸ ἔδαφος τῆς αἰθούσης χαρτοπαικτείου μὲ τραπεζικὸν γραμματίον ἐκτὸν φράγκων, τὸ γραμματίον σας δὲν ἀξίζει πλέον παρὰ πεντήκοντα φράγκα μόνον. Καθὼς καθίσετε, τὸ γραμματίον σας δὲν ἀξίζει πλέον τίποτε».

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἐκδοσις τῆς Ἐστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεχταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ἑπτὰ λίφους· τὰς ἑκατὸν ἐξ ὄρειχάλκου πύλας κεκοσμημένας μὲ ἀνάγλυφα καὶ ἐπιγραφὰς ἀργυρᾶς· τὰς αἰθούσας τῶν συνόδων, τὰ δωμάτια τῶν αὐτοκρατόρων, τὰς φυλακὰς τῶν ἱερῶν, τὸ Βαπτιστήριον, τὰ ἀπέραντα σκευοφυλάκια ὑπερεκχειλιζόμενα ἀπὸ θησαυροῦς, καὶ λαβύρινθον ὅλον στοῶν, τρικλινίων, διαδρόμων, κλιμάκων κυρπτῶν, αἵτινες ἀνεῖρον εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς οἰκοδομῆς, καὶ ἔφερον εἰς ἄμβωνας ἢ προσευκτήρια κρύφια. Τώρα δύναται νὰ ἐνοήσῃ τις ὅποιον θέμα θὰ παρίστα τοιοῦτος ναὸς κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετὰς τῶν αὐτοκρατορικῶν γάμων, τῶν συνόδων, τῶν στέψεων· ὅτε ἀπὸ τῶν ἀπεράντων ἀνακτόρων τῶν Καισάρων δι' ὁδοῦ ἐχούσης ἑκατέρωθεν χιλίους κίονας, κατεστρωμένης μὲ μωρσίνας καὶ ἄνθη, καὶ εὐωδιαζούσης λίβανον καὶ σμύρναν, μεταξὺ οἰκιῶν κεκοσμημένων μὲ ἀγγεῖα πολυτίμα καὶ παραπετάσματα μεταξίνα, ἐν τῷ μέσῳ δύο στρατιῶν, τῆς τῶν Βερέτων καὶ τῆς τῶν Πρασίνων, καὶ ἐν ᾧ οἱ μὲν ποιηταὶ ἔψαλλον οἱ δὲ κήρυκες ἀνέκραζον ζήτω εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τῆς αὐτοκρατορίας, προῆγεν ὁ αὐτοκράτωρ μὲ τὴν τιάραν ἐπὶ κεφαλῆς, φέρουσαν σταυρὸν, καταστόλιστος ἀπὸ μαργαρίτας ὡς εἰδῶλον, καθήμενος ἐπὶ ἄρματος χρυσοῦ μὲ πορφυρᾶς σκιάδας, συρομένου ἀπὸ δύο λευκᾶς ἡμιόνους, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ θεραπείας ὡς Πέρσης μονάρχης· καὶ ἐξήρχετο εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναοῦ πρὸς προϋπάντησιν αὐτοῦ μετὰ πομπῆς μεγάλης ὁ κλῆρος, καὶ ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος τῶν αὐλικῶν, τῶν ὑπασπιστῶν, τῶν λογοθετῶν, τῶν πρωτοσπαθαρίων, τῶν ὄρογγαρίων, τῶν κοντοστάβλων, τῶν εὐνούχων στρατηγῶν, τῶν κλεπτῶν διοικητῶν, τῶν πωλημένων ἀρχόντων, τῶν ἀναιδῶν πατρικίων, τῶν ὑποκλινῶν συγκλητικῶν, τῶν δούλων, τῶν γελωτοποιῶν, τῶν ἠθικῶν θεολόγων, τῶν μισθοφόρων ἐκ πάσης χώρας, ὅλον ἐκεῖνο τὸ ὑπεροπτικὸν σκυλλολόγιον εἰσέβαλλε δι' εἰκοσιεπτὰ πυλῶν εἰς τὸν ναὸν καταφώτιστον ἀπὸ ἑξακισχιλίους πολυελέους· καὶ ἐφαίνετο παρὰ τὰ δρύφακτα τοῦ χοροῦ, ὑπὸ τὰς στοᾶς καὶ ἐπὶ τῶν ὑπερῶν κινήσεις ἀδιάκοπος ἀνθρώπων ἐρχομένων καὶ ἀπερχομένων, συνανμίξεις καὶ συνανακινήσεις κεφαλῶν κομωσῶν καὶ μανδυῶν πορφυρῶν, λάμπις καλυμμάτων τῆς κεφαλῆς λιθοκολλήτων, περιδεραίων χρυσῶν, θωράκων ἀργυρῶν, ἀλληλοδιαδόχος σειρὰ ἐθιμοτυπιῶν, διασταύρωσις ὑποκλίσεων καὶ μειδιματῶν, ἔλξεις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐπιτετηδευμένην ἐφστρείδων ποδῶν καὶ ζιφῶν ἐορτασίμων· καὶ χλιαρὰ εὐωδία ἐπλήρου τὸν ἀέρα· καὶ οἱ θόλοι ἀντήχουν ἀπὸ τὰ βέβηλα χειροκροτήματα καὶ τὰς κραυγὰς, ὅσας ἐξέβαλλεν ἄπειρον πλῆθος ἀνάνδρων.

Ἀφ' οὗ ἐκάμαμεν μερικοὺς γύρους εἰς τὸ τζαμίον ἐν σιωπῇ, ἀφήκαμεν νὰ λαλήσωσιν οἱ δύο ὀδηγοὶ μᾶς, οἵτινες καὶ κατὰ πρῶτον μᾶς ἔδειξαν τὰ κάτωθι τῶν ὑπερῶν παρεκκλήσια, γυ-

μνὰ παντὸς κόσμου, ὃν εἶχον ἄλλοτε, ὅπως καὶ τὰ ἐπίλοιπα μέρη τοῦ ναοῦ. Καὶ ἄλλα μὲν τῶν παρεκκλησίων τούτων χρησιμεύουσιν ὡς θησαυροφυλάκια, ὅπως ὁ ὀπισθόδομος τοῦ Παρθενῶνος, εἰς ᾗ παρακαταθήματα τὰ χροῖματα καὶ τὰ πολυτίμα τῶν πράγματα οἱ τοῦρκοι, ὅσοι ἀναχωροῦν διὰ μακρῶν ταξείδιον, ἢ φοβοῦνται τοὺς ληστὰς, τὰ ἀφίνουσι δὲ ἐκεῖ καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ· ἄλλα ἀποκεκλεισμένα διὰ τοίχου, χρησιμεύουσιν ὡς νοσοκομεῖα, ἐν οἷς ἀναμένουσι τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενεῖς τινες ἀθεράπευτοι· ἢ φρενοβλαβεῖς, οἵτινες καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἐκβάλλουν κραυγὰς κλαυθμηρὰς ἢ καγχασμὸς παιδαριώδεις, ἐξ ὧν ἀντηγεῖ τὸ τζαμίον. Ἐκεῖθεν ὠδηγήθημεν εἰς τὸ μέσον τοῦ καθολικοῦ, καὶ ἤρχισεν ὁ ἔλλην διερμηνεὺς διηγοῦμενος τὰ θαυμάσια τοῦ ναοῦ. Καὶ τὸ μὲν σχέδιον ἐχάραξαν οἱ ἀρχιτέκτονες Ἀνθέμιος ὁ ἐκ Τράλλεων καὶ Ἰσιδωρος ὁ ἐκ Μιλήτου, ναί, ἀλλὰ τὴν πρώτην ἰδέαν ἐνέπνευσεν εἰς αὐτοὺς ἄγγελος· Ἄγγελος ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Ἰουστινιανὸν τὴν ἰδέαν ν' ἀνοίξῃ τρία παράθυρα εἰς τὴν ἀψίδα, ἅτινα παριστάνουσι τὰ τρία πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδος. Οὕτω καὶ οἱ ἑκατὸν ἑπτὰ κίονες τῆς ἐκκλησίας παριστάνουσι τοὺς ἑκατὸν ἑπτὰ στυλοὺς τοῦ οἴκου τῆς Σοφίας. Πρὸς συνάθροισιν τῆς οἰκοδομησίμου ὕλης ἐδαπανήθησαν ἑπτὰ ἔτη. Ἐκατὸν ἀρχιτέκτονες ἐπεσπάρων εἰς τὴν οἰκοδομήν, καὶ δεκακισχιλίοι κτίσται ἐκκοδόμων συγχρόνως, οἱ μὲν πεντακισχιλίοι ἐκ τοῦ ἐνός, οἱ δ' ἄλλοι πεντακισχιλίοι ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους. Μόλις ἐξεῖχον οἱ τοῖχοι παλάμας τινὰς ἐκτὸς τῆς γῆς, καὶ ἦσαν ἤδη δαπανημένα πλείωτερα τῶν τετρακοσίων πεντήκοντα κεντηναρίων χρυσοῦ. Ἡ ὅλη δαπάνη διὰ μόνον τὸ κτίριον ἀνέβη εἰς εἰκοσιπέντε ἑκατομμύρια λιρῶν (φράγκων). Ἐγκαινιάσθη δ' ἡ ἐκκλησία πέντε ἔτη, ἔνδεκα μῆνας καὶ δέκα ἡμέρας, ἀφ' ἧς κατεβλήθη ὁ θεμέλιος λίθος, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς διέταξε κατὰ τὴν περὶ ταύτην δημοθιονίας καὶ διανομᾶς χρημάτων, αἵτινες διήρκεσαν δύο ἐβδομάδας. Ἐδῶ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ τοῦρκος καθάσις, καὶ μᾶς ἔδειξε τὴν παραστάδα, ἐφ' ἧς ἐπαφῆκεν αἵματηρὸν τὸ ἐκτύπωμα τῆς χειρὸς του, ὡς διὰ νὰ ἐπισφραγίσῃ τὴν κατάκτησίν του, ὅτε εἰσῆλθε νικητὴς εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, Μωάμεθ ὁ Β'. Ἀκολούθως μᾶς ἔδειξε πλησίον τοῦ Μιράμπ τὸ λεγόμενον ψυχρὸν παράθυρον, δι' οὗ πνέει ἀείποτε ἄνεμος ψυχρότατος, ὅστις ἐνέπνευσε τὰς ὠραιοτέρους διδαχὰς εἰς τοὺς μεγαλιτέρους διδασκάλους τοῦ Ἰσλαμισμού. Μᾶς ἔδειξεν εἰς ἕν ἄλλο παράθυρον τὸν λάμποντα λίθον, ὅστις εἶνε πλάξ διαφανοῦς μαρμάρου, ἧτις διαλάμπει ὡς τεμάχιον κρυστάλλου, ὅταν προσβάλλῃ αὐτὸ ἀκτὶς ἡλίου. Δεξιᾷ δὲ τοῦ εἰσερχομένου ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς μᾶς εἶπε καὶ ἐψάύσαμεν τὸν κίονα, ὅστις ἰδρῶναι, κίονα περιενδεδυμένον μὲ χαλκὸν, ὅστις

ἐπὶ τῶν ὄρειχαλκίων πυλῶν τῶν προπυλαίων. Τότε ὁ ἀπειροπληθής ἐκαίενος λαὸς ἠσθάνθη τὸν παγετὸν τοῦ θανάτου εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ ἀνέθηκαν ἑαυτοὺς ὅλοι εἰς τὸν Θεόν. Αἱ πύλαι συνθραυσθεῖσαι ἢ ἐξῆχθεισαι ἐκτὸς τῶν στροφίγων τῶν ἀνετράπησαν, καὶ στίφος ἄγριον γιαντισάρων, σπαχίδων, τιμαριωτῶν, δερβισιῶν, τσαούσιδων, ρυπαρῶν ἐκ τοῦ κοινοῦ καὶ τοῦ αἵματος, ἠλλοιωμένων δὲ τὴν θέαν ἐκ τῆς μανίας τῆς μάχης, τῆς ἀρπαγῆς καὶ τῆς ἀσελγείας, ἐφάνη εἰς τὸ κατώφλιον. Μόλις ἀπέβλεψαν εἰς τὸ μέγα καθολικὸν φεγγροβόλον ἐκ τῶν θησαυρῶν, καὶ ἐξέβαλον κραυγὴν θαυμασμοῦ καὶ χαρᾶς, πάραυτα δ' εἰσώρμησαν ἔνδον ὡς χεῖμαρῶς μανιώδης. Οἱ μὲν ἐξέριφθησαν κατὰ τῶν παρθένων, τῶν γυναικῶν, τῶν πατρικῶν, αἰχμαλώτων πολυτίμων, οἴτινες, ἀπομωραμμένοι ἐκ τοῦ τρόμου, ὄρεγον αὐτομάτως τὰς χεῖρας πρὸς τὰ σχοινία καὶ τὰς ἀλύσεις· οἱ δ' ὤρμησαν ἐπὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς ἐκκλησίας. Τὰ θησαυροφυλάκια διηρπάγησαν, τὰ ἀγάλματα ἀνετράπησαν, οἱ ἐξ ἐλέφαντος σταυροὶ κατεθρυμματίσθησαν· τὰ μωσαϊκὰ, ἐκκληρθέντα ὡς πολυτίμοι λίθοι, ἐξεκολλήθησαν διὰ τῶν ξιφῶν, καὶ κατέπεσον εἰς βροχὴν ἀπαστράπτουσαν ἐντὸς τῶν καρτανίων καὶ τῶν μανδυῶν, ἅτινα ἐκράτουν ἠνοιγμένα κάτωθεν αὐτῶν· οἱ μαργαρίται τῶν διαφόρων σκευῶν, ἐξαχθέντες ἐκ τῆς σφενδόνης των διὰ τῆς αἰχμῆς τῶν ἐγχειριδίων, ἀνεπήδησαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς πράγματα ζωντανά, καὶ διημφισθητήθησαν μετὰ δῆγματα καὶ μετὰ ξιφισμοὺς· ἡ ἀγία τράπεζα διεσκορπίσθη εἰς χίλια θρύμματα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· τὰ ἐδάκια, οἱ θρόνοι, ὁ ἄμβων, τὰ δρύφακτα τοῦ χοροῦ, ἐξηφάνισθησαν ὡς θρυμματισθέντα ὑπὸ τοῦ ποδῶς λιθίνης. Καὶ ἐν τούτοις ἐξηκολούθουν νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ κύματα αἵματώδη τὰ ἀσιατικὰ στίφη· καὶ μετ' ὀλίγον δὲν ἐφάνη πλέον παρὰ μία σκοτοδινίασιν προξενούσα τύρβη λαφυραγωγῶν μεμεθυμένων, μετημφισμένων τιάρας καὶ ἄμφια ἱερὰ, οἴτινες ἐκράδαινον εἰς τὸν ἀέρα ἱερὰ δισκοπότρηρα, ἤλαυρον σειρὰν αἰχμαλώτων δεδμεμένων μετὰ χρυσαῖα περιζώνια ἀρχιερατικὰ, ἐν μέσῳ καμήλων καὶ ἵππων καταφορτωμένων μετὰ λάφυρα, καὶ ἐπάτουν εἰς ἕδαφος κεκαλυμμένον ἀπὸ συντρίμματα ἀγαλμάτων, Εὐαγγέλια κατεξεσχισμένα, καὶ λείψανα ἁγίων ὄργια μανιώδη καὶ ἱεροσύλα, συνοδευόμενα ἀπὸ πάταγον φρικῶδη ὠρυγμῶν θριάμβου, ἀπειλῶν, χρεμετισμῶν, γελῶτων, φωνῶν νεανίδων καὶ ἡχῶν σαλπίγγων· μέχρις οὗ αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς κατέλαβε τὰ πάντα σιγὴ, καὶ ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς μεγάλης πύλης ἀνεφάνη ἔφιππος Μωάμεθ ὁ Β', περικυκλωμένος ἀπὸ πλήθος πριγκίπων, βεζιρῶν, καὶ στρατηγῶν, ἀγέωχος δὲ καὶ ἀπαθής ὡς ἡ ζῶσα εἰκὼν τῆς ἐκδικήσεως τοῦ Θεοῦ, ἀνεγερθεὶς δ' ἐπὶ τῶν ἀναβολῶν τοῦ ἵππου του, ἐξεσφενδόνησε διὰ φωνῆς βροντώδους εἰς τὸν λα-

φυραγωγημένον ναὸν τὴν πρότην διατύπωσιν τῆς νέας θρησκείας:—Ὁ Ἀλλάχ εἶνε τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

*
*
ΔΟΛΜΑ ΜΠΑΓΤΣΕΣ

Κατὰ πάσαν Παρασκευὴν ὁ Σουλτάνος ὑπάγει νὰ προσευχηθῆ εἰς ἓν τι τῶν τζαμιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸν εἶδαν ἡμέραν τινα ὑπάγοντα εἰς τὸ τζαμίον τοῦ Ἀβδ-ὀὐλ-Μετζίδ, κείμενον ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου, ἐγγὺς τῶν ἀνακτόρων τοῦ Δολμᾶ-Μπαγτσέ.

Διὰ νὰ ὑπάγῃ τις εἰς τὸν Δολμᾶ-Μπαγτσέν ἀπὸ τὸν Γαλατᾶν, διέρχεται τὴν πολυάνθρωπον συνοικίαν τοῦ Τὸπ-χανέ, μεταξὺ μεγάλου γυτηρίου κανονίων καὶ εὐρείας ὀπλοθήκης· διαβαίνει τὸ μουσουλμανικὸν προάστειον τοῦ Φουνδουκλή, καταλαμβάνον τὸν τόπον τοῦ ἀρχαίου Αἰαντείου, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεται εἰς πλατεῖαν εὐρύχωρον, ἀναπεπταμένην πρὸς τὴν θάλασσαν, πέραν δὲ τῆς πλατείας ταύτης ὑψοῦνται παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Βοσπόρου τὰ περίφημα ἀνάκτορα, ἐν οἷς διατρίβουσιν οἱ Σουλτάνοι.

Τὰ ἀνάκτορα ταῦτα εἶνε ἡ μεγαλιτέρα μαρμαρινὴ οἰκοδομή, ἣν ἀντανακλῶσι τὰ ὕδατα τοῦ πορθμοῦ ἀπὸ τοῦ λόφου τοῦ Σεραγίου μέχρι τοῦ στομίου τοῦ Εὐξείνου Πόντου, δὲν δύναται τις δὲ νὰ περιλάβῃ τὸ ὅλον δι' ἑνὸς βλέμματος εἰμὴ παραπλέων τὸν Βόσπορον ἐν καίκιῳ. Ἡ πρόσοψις, ἐκτεινομένη ἐφ' ἡμισυ μίλιον ἰταλικὸν περίπου, εἶνε ἐστραμμένη πρὸς τὴν Ἀσίαν, καὶ βλέπει τις λίαν μακρόθεν αὐτὴν κατάλευκον μεταξὺ τοῦ κυανοῦ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν βαθυπρασίνων λόφων τῆς παραλίας. Κυρίως εἰπεῖν δὲν εἶνε ἐν ἀνάκτορον, διότι δὲν ὑπάρχει ἐνιατὸν τι σχέδιον ἀρχιτεκτονικόν· τὰ διάφορα τῶν ἀνακτόρων τούτων μέρη εἶνε ἀσυνάρτητα, καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ αὐτῶν εἶνε κράμα πρωτοφανῆς ῥυθμοῦ ἀραβικοῦ, ἐλληνικοῦ, γοθτικοῦ, τουρκικοῦ, ῥωμαϊκοῦ, καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως· καὶ μετὰ τοῦ μεγαλείου τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀνακτόρων ὑπάρχει ἐκεῖ συναναμειγμένη ἡ σχεδὸν θηλυπρεπὴς χάρις τῶν μαυρουσίων ἀνακτόρων τῆς Σιβιρίας καὶ τῆς Γρανάτας. Προσπορώτερον δὲ θὰ ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῶσι «πόλις αὐτοκρατορικῆ», ὡς ἡ τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Σινικῆς, παρὰ «παλάτιον» τὰ ἀνάκτορα ταῦτα· νομίζει δὲ τις ἔτι μάλλον ἐκ τοῦ σχήματος, παρὰ ἐκ τῆς εὐρύτητος, ὅτι τὰ ἀνάκτορα ταῦτα πρέπει νὰ κατοικῆ ὄχι εἰς μονάρχης, ἀλλὰ δέκα βασιλεῖς· ἀδελφοὶ ἢ φίλοι, οἴτινες διέρχονται ἐκεῖ τὸν καιρὸν των ἐν ἀργίᾳ καὶ ἡδοναῖς. Ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ Βοσπόρου παρίσταται σειρὰ προσόψεως ὡς θεάτρων ἢ ναῶν, ἐφ' ὧν ὑπάρχει ἀπερίγραπτος τις ἀφθονία κοσμημάτων, τὰ ὅποια ἐσχόρησαν ἐπ' αὐτῶν, ὅπως λέγει τοῦρκός τις ποιητής, αἱ χεῖρες παράφρονος· ἐνθυμίζουσι δὲ τὰς μυθώδεις ἰνδικὰς παγόδας, ἐφ' ὧν προση-

ἔμωον διὰ τελαμῶνος, μεταξύ τῶν ὁποίων εἶδα καὶ τὸν κομητίσκον κατακτητὴν τοῦ ξενοδοχείου τοῦ Βυζαντίου, ὅστις ἴσως ἦλθεν ἐκεῖ, ὁ σκληρός! διὰ τὴν κατακεραυνώσῃ μ' ἐν θριαμβευτικόν του βλέμμα τὸν ἰσχυρὸν καὶ ἀτυχή ἀντίζηλόν του. Μεταξὺ δὲ τοῦ πλήθους περιεφέροντο καὶ τινες μορφῆι κομητῶν, μὲ λευκῶμα ὑπὸ μάλης, οἵτινες μοῖ ἐφάνθησαν ὡς σχεδιογράφοι, ἐλθόντες ὅπως διαγράψωσι λαθραίως τοὺς αυτοκρατορικοὺς χαρακτῆρας. Ἐγγὺς δὲ τῶν μουσικῶν ἴστατο ὠραιοτάτη τις γαλλίς, ἐνδεδυμένη ὀλίγον τι παραδόξως, μὲ ὄψιν καὶ κινήσεις τολμηράς. Αὕτη ἴστατο πρὸ πάντων τῶν λοιπῶν, καὶ πρέπει νὰ ἦτο τυχοδιωκτικὸς κοσμοπολίτης, ἐλθούσα ἐκεῖ διὰ τὴν κτυπήσῃ εἰς τὸ ἄματι τοῦ Μεγάλου Κυρίου, διότι ἐπὶ τοῦ προσώπου της ἀνεγίνωσκέ τις τὴν «ἐντρομον χαρὰν μεγάλου σχεδίου». Ἦσαν ἐκεῖ καί τινες παλαιοὶ τοῦρκοι, ὑπήκοοι φανατικοὶ καὶ ὑποπτοὶ, οἵτινες οὐδέποτε λείπουσιν ἀπὸ ἐκεῖ κατὰ τὴν ἐξοδὸν τοῦ Σουλτάνου τῶν, διότι κυρίως θέλουν νὰ βεβαιωθοῦν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν, ὅτι ζῆ καὶ ὑγιαίνει πρὸς δόξαν καὶ εὐτυχίαν τοῦ κόσμου· καὶ ὁ Σουλτάνος ἐξέρχεται ἀκριβῶς κατὰ πᾶσαν Παρασκευὴν, διὰ τὴν δόσῃ εἰς τὸν ἀγαθόν του λαὸν ἀπόδειξιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως, διότι δύναται νὰ συμβῆ, ὡς καὶ συνέβη πολλάκις, ὁ φυσικὸς ἢ βίαιος θάνατός του νὰ κρατῆται μυστικῶς ἐκ συνωμοσίας τῆς αὐτῆς. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ ἐπαῖται, κομποπρεπεῖς νεανίαι μουσουλμάνοι, εὐνοῦχοι ἀργοὶ, δερβίσιδες. Ἐκ τούτων εἰς μάλις α γέρον εἰλικυσε τὴν προσοχήν μου, ὑψηλὸς καὶ ἰσχυρὸς, μὲ ὀφθαλμοὺς φοβεροὺς, ἀκίνητος, καὶ ἀποβλέπων πρὸς τ' ἀνάκτορα μ' ἔκφρασιν τοῦ προσώπου ἀπαισίαν· καὶ διενόηθην, ὅτι προσμένει τὸν Σουλτάνον διὰ τὴν ῥιφήν ὄρθιος καὶ ἀκίνητος κατέμπροσθὲν του, καὶ τοῦ ἀναφωνήσῃ κατὰ πρόσωπον, ὅπως ὁ δερβίσης τῶν Ἀνατολικῶν πρὸς Ἀλλῆ πασᾶν τὸν Τεπελενλήν: — Εἶσαι ἓνας σκύλος καὶ ἓνας κατηραμένος! — Ἀλλὰ τοιούτων μεγαλοπρεπῶν τολμημάτων δὲν ὑπάρχουσι πλέον παραδείγματα μετὰ τὸν περίφημον ξιφιστὸν τοῦ Μαχμούδ. Ἦσαν κατὰ μέρος καὶ ὅμιλοι τουρκισσῶν, οἵτινες ἐρζίνοντο ὡς ὅμιλοι μετημριεσμένων, καὶ τὸ σύνθημα ἐκεῖνο ἄθροισμα τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων προσώπων τοῦ θεάτρου, ὁποῖος εἶνε ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁλοὶ αἱ κεφαλῆαι διεγράφοντο ἐν κατατομῇ ἐπὶ τοῦ κυανοῦ χρώματος τοῦ Βοσπόρου, καὶ πιθανῶς ὅλα τὰ στόματα ἔλεγον τὰς αὐτὰς λέξεις.

Καὶ ἀκριβῶς τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ἤρχιστε νὰ γίνεταί λόγος περὶ τῶν παραδόξων ἰδιοτροπιῶν τοῦ Ἀβδούλ-Ἀζίζ. Πρὸ πολλοῦ δὲ ἦδη ἐλάλουν περὶ τῆς ἀπλήστου φιλοχρηματίας του. Ὁ λαὸς ἔλεγε: — Μαχμούδ ἀκόρεστος αἵματος, Ἀβδούλ Μετζίδ γυναικῶν, καὶ ὁ Ἀβδούλ-Ἀζίζ χρημάτων. — Ὁλοὶ αἱ ἐλπίδες, ὅσας εἶχον ἐλπίσῃ περὶ αὐτοῦ, ὅτε, πρίγκηψ αυτοκρατορικῶς, κατέβαλε διὰ

μίας πυγμῆς βουὴν λέγων: — Οὕτω θὰ καταβάλω καὶ τὰς βαρβαρότητας· — ὅλοι αὐταὶ αἱ ἐλπίδες εἶχαν ἀφανισθῆ πρὸ πολλοῦ. Αἱ τάσεις πρὸς βίον ἀπλοῦν καὶ αὐστηρὸν, ὧν εἶχε δόσῃ δείγματα κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας του, ἀγαπῶν, καθὼς ἔλεγον, μίαν γυναῖκα, καὶ περιορίζων ἀνεξιλέωτως τὰς υπερόγκους δαπάνας τῆς αὐτῆς, δὲν ἦσαν πλέον παρὰ ἀναμνήσεις μόνον. Ἴσως δὲ εἶχε παρέλθῃ μακρότατος χρόνος, ἀφ' οὗτου εἶχε παραιτήσῃ τὰς περὶ τοὺς νόμους, τὰ στρατιωτικὰ καὶ τὴν εὐρωπαϊκὴν φιλολογίαν σπουδὰς αὐτοῦ, περὶ ὧν εἶχον ψάλλῃ τόσας καὶ τόσας ἱερμιάδας, ὡς ἂν εἰ ἐκ τούτων ἐμελλε νὰ ἐλπίσῃ τις τὴν ἀναγέννησιν τῆς αυτοκρατορίας. Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου δὲν ἐσκέπτετο εἰμὴ μόνον περὶ ἑαυτοῦ. Ἄνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἤκουσε καὶ μίαν φήμην περὶ τινος ἐκρήξεως τῆς ὀργῆς του ἐναντίον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν, ὅστις δὲν ἤθελε καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τοῦ δώσῃ ὅσα χρήματα ἐζήτηε. Εἰς τὴν πρώτην ἀντιλογίαν ἐξεσφενδὸνα κατὰ τῆς ταλαιπώρου Ἐξοχότητος τὸ πρῶτον πᾶγμα, ὅπου τοῦ ἐπιπτεν εἰς χεῖρας, ἀπαγγέλλων λεπτομερῶς καὶ ἀκριβῶς, μὲ ὄσπιν φωνῆν εἶχεν εἰς τὸν ἀρουργά του, τὸν ἀρχαῖον τύπον τοῦ αυτοκρατορικοῦ ὄρκου: — Μὰ τὸν Θεὸν τὸν ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, μὰ τὸν προφήτην Μωάμεθ, μὰ τὰ ἐπτὰ κείμενα τοῦ Κορανίου, μὰ τὰς ἑκατὸν εἰκοσιτέσσαρες χιλιάδας τῶν προφητῶν τοῦ Θεοῦ, μὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πάπου μου καὶ μὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πατρός μου, μὰ τοὺς υἱούς μου καὶ μὰ τὸ ξίφος μου, φέρε με χρήματα, ἢ καρφῶν τὴν κεφαλὴν σου εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὑψηλοτέρου μινάρῃ τῆς Σταμπούλ. — Καὶ οὕτως ἢ ἄλλως κατώρθωσεν ὅ, τι ἤθελε, τὰ δὲ χρήματα, ὅσα τοιουτοτρόπως ἐξέβιαζεν, ἄλλοτε τὰ ἐσώρευε καὶ τὰ ἐπλάκωνε ζηλοτύπως ὡς χυδαῖός τις φιλάργυρος, καὶ ἄλλοτε τὰ κατεσπατάλα εἰς ἰδιοτροπίας παιδαριώδεις. Σήμερον ἦτο ἡ ἰδιοτροπία τῶν λέοντων, αὐριο τῶν τίγρεων, διὰ τοὺς ὁποίους ἐστελλεν ἀγοραστὰς εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν· ἄλλοτε ἐπὶ μῆνα ὄλον πεντακόσιοι ψιττακοὶ ἔκαμον ν' ἀντηχῶσιν οἱ αυτοκρατορικοὶ κῆποι ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν λέξιν· ἄλλοτε πάλιν κατελάμβανεν αὐτὸν ἡ μανία τῶν ἀμαξῶν καὶ τῶν κλειδοκυμβάλων, ἅτινα ἤθελε νὰ κρούωνται ἐπεστηριγμένα ἐπάνω εἰς τὰς βράχεις τεσσάρων δούλων· ἔπειτα ἡ μανία τῶν ἀλεκορομαχιῶν, εἰς ἃς παρίστατο μετ' ἐνθουσιασμοῦ, καὶ τοὺς μὲν νικητὰς ἐβράβευεν ἀναρτῶν ἰδιοχειρῶς ἀπὸ τοῦ λαίμου αὐτῶν μετάλλιον, τοὺς δ' ἠττημένους ἀπῆλαυνεν εἰς ἐξορίαν ἐκτὸς τοῦ Βοσπόρου· ἔπειτα τὸ πάθος τοῦ παιγνιδίου, τῶν κιοσιῶν, τῶν εἰκότων· ἡ αὐτὴ ἐνόμιζες ὅτι εἶχεν ἐπιστρέψῃ εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ πρώτου Ἰβραήμ· ἀλλ' ὁ πτωχὸς ἡγεμὼν δὲν εὐρίσκειν ἡσυχίαν, δὲν ἔκαμνε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ μεταπίπτῃ ἀπὸ μίαν θανάσιμον ἀηδίαν εἰς ἄλλην πλήρη

—Οἱ μουσουλμάνοι ὑπεκλίνοντο βαθύτατα· πολλοὶ εὐρωπαῖοι ἐξέβαλλον τὸν πῖλον τῶν· ἀλλ' αὐτὸς πρὸς οὐδένα ἀπέδιδε τὸν χαιρετισμόν. Διαβαίνων ἐνώπιον ἡμῶν ἐξέβηεν ἐν βλέμμα εἰς ἀξιωματικὸν ὑψηλότατον, ὅστις τὸν ἐχαίρετα διὰ τοῦ ξίφους· ἐν ἄλλο εἰς τὸν Βόσπορον, καὶ ἀκολούθως ἐν βλέμμα μακρότερον εἰς δύο νεάνιδας ἀγγλίδας, αἵτινες τὸν παρετήρουν ἐκ τινος ἀμάξης, καὶ αἵτινες ἐκοκκίνισαν ὡς δύο χαμοκέρασα. Παρετήρησα ὅτι εἶχε λευκὴν τὴν χεῖρα καὶ εὐμορφον, καὶ ἦτο ἀκριβῶς ἡ δεξιὰ, ἐκείνη, μὲ τὴν ὁποῖαν δύο ἔτη μετέπειτα ἤνοιξε τὴν φλέβα του ἐν τῷ λουτρῷ. Ὅπισθεν αὐτοῦ διῆλθε πλῆθος πασάδων καὶ αὐλικῶν, ἀνθρώπων εὐσώμων, ὄλων ἐπίπλων· ἦσαν ὅλοι μεγαλάνθρωποι μὲ μέγαν μέλανα πώγωνα, φέροντες στολὴν ἀπλήν, σιωπηλοὶ, σοβαροὶ καὶ σκυθρωποὶ, ὡς ἐὰν εἰ συνώδευον νεκρικὴν πομπήν· ἀκολούθως δ' ἐπήρχοντο πλῆθος ἵπποκόμων, ἄγοντες ἐκ τῆς χειρὸς ἵππους μεγαλοπροπέεις· ἀκολούθως ἄλλο πλῆθος ἀξιωματικῶν πεζῶν μὲ τὸ στήθος κεκαλυμμένον ἀπὸ χρυσᾶ σειρήτικα· οἵτινες ἀφ' οὗ παρήλθον, οἱ στρατιῶται κατεβίβασαν τὰ ὄπλα, καὶ τὸ πλῆθος διεσκορπίσθη τῆδε κακείσε τῆς πλατείας, ἐγὼ δὲ ἔμεινα ἐκεῖ ἀκίνητος, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ ὄρους Βουλγουρλού, συλλογιζόμενος τὴν παράδοξον κατάστασιν, εἰς ἣν εὐρίσκεται εἰς Σουλτάνος τῆς Σταμπούλ.

Ἦνε, ἐσυλλογιζόμενον, μονάρχης μουαμεθανός, καὶ τὰ ἀνάκτορά του τὰ ἔχει εἰς τοὺς πρόποδας πόλεως χριστιανικῆς, τοῦ Σταυροδρομίου, ἥτις πυργοῦται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του. Ἦνε μονάρχης ἀπόλυτος μιᾶς τῶν εὐρύτερων αὐτοκρατοριῶν τοῦ κόσμου, καὶ ἐντὸς τῆς πρωτεύουσής του, ὀλίγον μακρὰν αὐτοῦ, ἐντὸς μεγάλων παλατιῶν, τὰ ὁποῖα κείνται ὑπεράνω τοῦ Σεραγίου του, διατρίβουσι τέσσαρες ἢ πέντε ξένοι φιλόφρονες, οἵτινες φέρονται ὡς οἰκοδεσπόται ἐντὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ οἰκίας, καὶ οἵτινες ὑποκρύπτουσιν εἰς τοὺς εὐσεβάστους τῶν πρὸς αὐτὸν λόγους ἀπειλὴν διαρκῆ, ἥτις τὸν κάμνει νὰ τρέμη. Ἔχει εἰς τὰς χεῖράς του ἐξουσίαν ἄπειρον, τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ζωὴν ἑκατομμυρίων ὑπηκόων, τὸ μέσον νὰ κορέσῃ καὶ τὰς πλεόν παράρρονας ἐπιθυμίας του, καὶ δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του. Περικυκλοῦται ἀπὸ στρατὸν ὄλον αὐλικῶν καὶ φρουρῶν, οἵτινες θὰ ἐφίλουν καὶ αὐτὰ τὰ ἔγνη τῶν ποδῶν του, καὶ τρέμει ἀδιακόπως διὰ τὴν ζωὴν ἑαυτοῦ καὶ τῶν υἱῶν του. Ἔχει χιλιάς γυναῖκας ἐκ τῶν ὠραιστέρων τῆς γῆς, καὶ μόνος αὐτὸς ἐξ ὄλων τῶν μουσουλμάνων τοῦ κράτους του δὲν δύναται νὰ δόσῃ ὡς σύζυγός τὴν χεῖρα εἰς μίαν γυναῖκα ἐλευθέρων, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ παρὰ υἱοὺς δούλων, καὶ αὐτὸς δ' ἐκείνος ἀποκαλεῖται — Γίδος δούλης — ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ λαοῦ, ὅστις ἀποκαλεῖ αὐτὸν «σιανὸν τοῦ Θεοῦ». Τὸ ὄνομά του

ἀντηχεῖ σεβαστὸν καὶ φοβερὸν ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ταταρίας μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τοῦ Μαγρέμπ, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πρωτεύουσῃ ὑπάρχει λαὸς πολυἀριθμὸς καὶ ἀσίποτε αὐξάνων, ἐφ' οὗ δὲν ἔχει οὐδὲ σικιὰν ἐξουσίας, καὶ ὅστις ἐμπνίξει καὶ αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν πίστιν του. Ἐφ' ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς ἀπειροῦ του αὐτοκρατορίας, μετὰ τῶν ἀθλιωτέρων φυλῶν τῶν ἀπωτάτων ἐπαρχιῶν, εἰς τὰ πλεόν ἐρημικὰ τζαμιά καὶ μοναστήρια τῶν ἀγριωτέρων χωρῶν, τελοῦνται δεήσεις διάπυροι ὑπὲρ τῆς ζωῆς καὶ τῆς δόξης του· καὶ αὐτὸς δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἐν βῆμα εἰς τὸ κράτος του, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ ἐχθροὺς, οἵτινες τὸν ἀποστρέφονται, καὶ οἵτινες ἐπικαλοῦνται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Θεοῦ. Δι' ὄλον τὸ μέρος τοῦ κόσμου, ὅπερ ἐκτείνεται ἐνώπιον τῶν ἀνακτόρων του, εἶνε εἰς τῶν σεβαστοτέρων καὶ φοβερωτέρων μοναρχῶν τοῦ κόσμου· ἀλλὰ διὰ τὸ μέρος, ὅπερ ἐκτείνεται ὀπισθεν αὐτοῦ, εἶνε ὁ ἀσθενέστερος, ὁ μικρότερος, ὁ ἀθλιώτερος ἄνθρωπος, ὅστις φορεῖ διάδημα ἐπὶ κεφαλῆς. Ἐῤῥμα ὑπερμέγεθες ἰδεῶν, θελησῶν, καὶ δυνάμεων ἐναντίων εἰς τὴν φύσιν καὶ τὰς παραδόσεις τῆς ἐξουσίας του τὸν περιτυλίσσει, τὸν πλημμυρεῖ, καὶ μεταμορφώνει κάτωθεν αὐτοῦ, πέριξ αὐτοῦ, χωρὶς αὐτὸς νὰ θέλῃ, χωρὶς αὐτὸς νὰ τὸ ἴδῃ, συνηθείας, νόμους, ἔθιμα, δοξασίας, ἀνθρώπους, τὰ πάντα. Καὶ εἶνε ἐκεῖ αὐτὸς, μετὰ τὴν Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, εἰς τὰ ἀπέραντα καὶ ὑπὸ τῆς θαλάσσης βρεχόμενα ἀνάκτορά του, ὡς ἐντὸς πλοίου ἐτοίμου ν' ἀποπλεύσῃ, ἐν μέσῳ ἀπειροῦ συγχύσεως ἰδεῶν καὶ πραγμάτων, περικυκλωμένος ἀπὸ πομπὴν μυθώδη, καὶ ἀπὸ ἄπειρον ἀθλιότητα, ὅχι πλεόν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ὅχι πλεόν ἀληθῆς μουσουλμάνος, ὅχι ἀκόμη ἀληθῆς εὐρωπαῖος, ἄρχων λαοῦ ἐν μέρσι μεταβεβλημένου ἤδη, βάρβαρος ὡς ἐκ τοῦ αἵματος, πολιτισμένος ὡς ἐκ τῆς ὄψεως, διπρόσωπος ὡς ὁ Ἰανὸς, ὑπηρετούμενος ὡς θεός, ἐπιτηρούμενος ὡς δούλος, λατρευόμενος, ἐνεδρευόμενος, ἀποτυφλούμενος, καὶ ὅμως ἐκάστη ἡμέρα παρερχομένη σβῆνει μίαν ἀκτίνα ἀπὸ τοῦ στεφάνου τῆς δόξης του, καὶ ἀφαιρεῖ ἓνα λίθον ἀπὸ τοῦ στυλοβάτου του. Ἐγὼ νομίζω ὅτι, ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν του, βεβαρῆμένος ἀπὸ τὴν κατάστασιν ταύτην, τὴν τόσον μοναδικὴν ἐν τῷ κόσμῳ, χορτασμένος ἀπὸ τὰς ἡδονάς, ἀηδιασμένος ἀπὸ τὰς κολακείας, καταβεβλημένος ἀπὸ τὰς ὑποψίας, κατηγανακτημένος διὰ τὴν ἐπισφαλῆ ἐκείνην καὶ ἀργὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ τῆς ἀκατονομάστου ταύτης ἀταξίας, ἐνίοτε, καθ' ἣν ὦραν τὸ ἀπέραντον Σεράγιον εἶνε βυθισμένον εἰς τὸν ὕπνον, θὰ ἐξριπτόμην εἰς τὸν Βόσπορον ὡς δραπέτης κατέργου, καὶ θὰ ὑπήγαγα τὴν νύκτα εἰς καπηλειὸν τι τοῦ Γαλατᾶ, καὶ θὰ ἐκάθιζα εἰς τὸ μέσον ὀμίλου ναυτῶν μὲ ποτήριον ζύθου εἰς τὴν χεῖρα καὶ γυψίνην πίπαν μετὰ τῶν ὀδόντων, καὶ θὰ συνωρόμην μετ' αὐτῶν τὴν *Μασσαλιῶτιν*.

λευκά των σαρίκια, καὶ τὰ πορφυρᾶ καὶ χρυσοκέντητα πλατέα των καφτάνια, οἱ δ' ἄγριοι των ὠρυγμοὶ ἐπανεδίδωκαν πρὸ αὐτῶν τὰ ὑπὸ τοῦ σερβικοῦ καὶ γερμανικοῦ πυρὸς κατακρουρογρημένα των στίφη, ὡσάκις δὲν ἐπῆρουν πλέον τὰ βούνευρα χιλίων ἐκμανῶν τσαουσίδων. Ἐρρίπτον τοὺς ἵππους των εἰς τοὺς ποταμούς, ὅπως διαβῶσιν αὐτοὺς κολυμβῶντες, καὶ ἐκράδαινον ὑπεράνω τῶν ὑδάτων ῥομφαίας κατασταζούσας αἷμα· ἤρπαζον, διερχόμενοι, ἀπὸ τὸν λαίμῳ καὶ κατεκρήμνιζον ἀπὸ τοῦ σάγματος πασάδες ἀμελεῖς ἢ νυσταλέους· ὡσάκις δ' ἐπῆρχετο τροπή, ἐπὶ ἡδῶν κάτω ἐκ τοῦ ἵππου, καὶ ἐνέπηγον τὰ ἐκ τῶν λυχνιῶν φεγγοβόλα ἐγγχειριδιά των εἰς τὰ νῶτα τῶν φυγάδων στρατιωτῶν· θανασίμως δὲ τιτρωσκόμενοι, ἀνέβαινον, πιέζοντες τὸ τραῦμα, εἰς ὑψηλὸν τι μέρος τοῦ πεδίου τῆς μάχης, διὰ τὰ δεξιῶσιν εἰς τοὺς γιαντισάρους των τὸ νεκρωμένον, ἀλλ' ἀκόμη ἀπειλητικὸν καὶ ἐπιτακτικὸν πρόσωπόν των, μέχρις οὗ κατέπιπτον βρυχώμενοι βρυγμὸν λύσσης ἀλλ' ὄχι ὀδύνης. Ποῖόν τι δ' ἐμελλε νὰ εἶνε τὸ αἶσθημα τῶν κιρρασιῶν ἢ περισίδων ἐκείων νεανίδων, τῶν μόλις ἐξεληουσῶν ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὅτε κατὰ πρῶτον τὴν ἐσπέραν ἡμέρας τινὸς μάχης, ὑπὸ σκηνὴν πορφυρᾶν, πρὸς τὸ ἀμυδρὸν φῶς κληθῆσι, ἔβλεπον παρουσιαζόμενον ἐνώπιον αὐτῶν ἓνα τῶν φοβερῶν καὶ ὑπερῆφάνων ἐκείνων σουλτάνων, μεμεθυμένον ἐκ τῆς νίκης καὶ ἐκ τοῦ αἵματος; Ἀλλὰ τότε αὐτοὶ ἐγένοντο προσηνεῖς καὶ ἐρωτικοί, καὶ σφίγγοντες τὰς παιδικὰς ἐκείνας χεῖρας ἐντὸς τῶν γιαντικίων καὶ ἐκ τοῦ σφίγματος τῆς σπάθης ἀκόμη σπασμωδῶν χειρῶν των, ἐζήτουν χιλίας εἰκόνας ἀπὸ τὰ ἄνθη τῶν κήπων των, ἀπὸ τοὺς μικροκάριτας τῶν ἐγγχειριδίων των, ἀπὸ τὰ ὠραιότερα πτηνὰ τῶν ἀλσῶν των, ἀπὸ τὰ ὠραιότερα χρώματα τῆς ἡοῦς, ὅποια ἀνατέλλει εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, διὰ τὰ ἐπαινέσωσι τὸ κάλλος τῶν τρεμουσῶν των δούλων, μέχρις οὗ αὐταὶ ἀνελάβρουν, καὶ ἀπεκρίνοντο μὲ τὴν περιπαθῆ καὶ φαντασιώδη των γλώσσαν:—Στέμμα τῆς κεφαλῆς μου! Δόξα τῆς ζωῆς μου! Γλυκύτατε καὶ φοβερέ μου Κύριε! Νὰ εἶνε πάντοτε λευκὸν καὶ ἔκλαμπρον τὸ πρόσωπόν σου εἰς τοὺς δύο κόσμους τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης! Ἡ δόξα νὰ σὲ παροκολουθῆ παντοῦ ὅπου σὲ φέρῃ ὁ ἵππος σου! Νὰ ἐξαπλωθῆ ἡ σκιά σου ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν! Ἐγὼ δὲ ἄς ἤμην ῥόδον νὰ εὐωδιάζω ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ σαρκίου σου, ἢ πεταλούδα, διὰ τὰ νὰ περυγιζῶ ἄνωθεν τοῦ μετώπου σου!—Καὶ ἀκολούθως μὲ φωνὴν σιγανὴν διηγοῦντο εἰς τοὺς μεγάλους ἐκείνους ἐραστάς των κατηνασμένους, οἵτινες ἀνέκειντο νυσθαλοὶ πρὸς τὸ στῆθος των, τὰς παιδικὰς των ἱστορίας περὶ ἀνακτόρων ἐκ σμαράγδου καὶ ὀρέων ἐκ χρυσοῦ, ἐν ᾧ περίξ τῆς σκηνῆς καὶ καθ' ἅπασαν τὴν καθημαγμένην καὶ σκοτεινὴν πεδιάδα ὁ στρατὸς ἐ-

κοιμάτο. Ἄλλ' ἐκείνοι ἐγκατέλειπον πᾶσαν μαλακότητα εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ χαρμεῖου, καὶ ἐξήρχοντο ἐκ τῶν ἐρώτων ἐκείνων πλέον ὑπερήφανοι καὶ πλέον διάπυροι. Ἦσαν ἡμεροὶ εἰς τὸ χαρέμιον, ἄγριοι εἰς τὸ πεδίον, ταπεινόφρονες εἰς τὸ τζαμίον καὶ ὑπερήφανοι ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐλάλουν γλώσσαν πλήρη ὑπερβολῶν βροντοφῶνων καὶ ἀπειλῶν κεραυνοβόλων, καὶ πᾶσα αὐτῶν γνώμη ἦτο ἀπόφασις ἀμετάκλητος, ἥτις προεκέρυττεν ἓνα πόλεμον, ἢ ἀνύψωνεν ἓνα ἄνθρωπον εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς εὐδαιμονίας, ἢ κατεκύλιε μίαν κεφαλὴν πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ θρόνου, ἢ ἐξάπελυσε μίαν καταιγίδα πυρὸς καὶ σιδήρου κατὰ μιᾶς ἀνάρτιδος ἐπαρχίας. Οὕτω δὲ τρέχοντες ὡς ἀνεμοστρόβιλοι ἀπὸ τῆς Περσίας εἰς τὸν Δανούβιον καὶ ἀπὸ τῆς Ἀραβίας εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ διαβιοῦντες ἐν μάχαις, ἐν θριάμβοις, ἐν θήρσι, καὶ ἐν ἔρωσιν, μετέβαινον ἀπὸ τοῦ ἄνθους τῆς νεότητος εἰς ἡλικίαν ἀνδρικὴν ἐτι μᾶλλον κοχλάζουσαν καὶ θερμόβουλον, καὶ ἀκολούθως εἰς γῆρας, τὸ ὅποιον δὲν ἠσθάνετο οὔτε τὸ στῆθος τῶν ὠραίων των γυναικῶν, οὔτε ἡ ῥάχις τῶν ἵππων των, οὔτε ἡ λαβὴ τῆς σπάθης των. Οὐ μόνον δ' ἐν τῇ γεροντικῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν συνέβαινε πολλάκις, πιεζόμενοι ἀπὸ τὸ βάρος τῆς τερατώδους αὐτῶν δυνάμεως, καταπληττόμενοι αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς ἐν τῇ μανίᾳ τῶν νικῶν καὶ τῶν θριάμβων των ἀπὸ τὴν συναίσθησιν εὐθύνης ὑπερανθρώπου, καὶ καταλαμβανόμενοι ὑπὸ εἶδους τινὸς τρόμου ἐν τῇ ἀπομονώσει τοῦ ἰδίου αὐτῶν ὕψους, νὰ στραφῶσιν ὀλοφύχως πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ διέλθωσιν ἡμέρας ὅλας καὶ νύκτας εἰς τοὺς σκοτεινοὺς μυχούς των κήπων των συνθέτοντες ποιήματα θρησκευτικὰ, ἢ ν' ἀπέλθωσιν εἰς παράλιόν τι, ὅπου ἐμελέτων τὸ κοράνιον, ἢ συνεχόρευον τοὺς ἐκμανεῖς χοροὺς τῶν δερβίτιδων, ἢ εἰς τὸ ἀναχωρητήριον γέροντός τινος ἐρημίτου, ὅπως νεκρώσωσι τὴν σάρκα νηστεύοντες καὶ φοροῦντες τρίχινον τρίβωνα. Ὅπως δ' ἐν τῷ βίῳ, οὕτω καὶ ἐν τῷ θανάτῳ ἐπεφάνησαν ἅπαντες σχεδὸν πρὸς τοὺς λαοὺς αὐτῶν μὲ πρόσωπον ἢ σεβαστὸν ἢ φοβερὸν, εἴτε ἀπέθνησκον ἐν γαλήνῃ ἱεροπρεπεῖ, ὅπως γενάρχης τῆς δυναστείας, εἴτε πλήρεις ἡμερῶν ἐνδόξων ἄμα καὶ ὀλιβερώων, ὅπως ὁ Ὀργάν, εἴτε ὑπὸ τὸ ἐγγχειρίδιον προδότου, ὅπως Μουράδ ὁ Α', ἢ ἐν τῇ ἀπογνώσει τῆς ἐξορίας, ὅπως ὁ Βαγιαζήτ, ἢ συνδιαλεγόμενοι ἡσύχως ἐν τῷ μέσῳ στεφάνου σοφῶν καὶ ποιητῶν ὡς Μωάμεθ ὁ Α', ἢ ἐκ λύπης δι' ἣτταν, ὅπως Μουράδ ὁ Β'. Δύναται δὲ νὰ εἴπῃ τις μετὰ βεβαιότητος, ὅτι τὰ ἀπειλητικὰ αὐτῶν φάσματα εἶνε ὅ, τι μεγαλοπρεπέστερον καὶ ποιητικώτερον θέλει ἀπομεινῆ εἰς τὸν αἵματοβαφῆ ὀρίζοντα τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας.

¹Ἐπειτα συνέχισα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βρασιλίας ἀνέρχονται εἰς 11, 100,000.